

חוברת זו של פעמים מוקדשת ברובה ליהודים הקראים; גם בחוברת הבאה יופיעו מאמרים נוספים בנושא זה. בנוסף לכך מופיעים בחוברת מאמר על יהודי פרס ומאמר על לשונות היהודים.

■ החוברת פותחת במאמרו של חגי בן־שמאי, שדן במקומם של הקראים והקראות במסגרת חקר קהילות ישראל במזרח, וסוקר מגמות עיקריות בחקר הקראות במאות ה"ט-הכ'. המחבר עומד על התפתחות האוספים של כתבי יד קראיים בספריות אירופה במאה ה"ט, על רושמה של גניזת קהיר על חקר הקראות, על פרסום המקורות הקראיים הגדולים והמונוגרפיות הראשונות בנושא, ועל אפשרויותיו וסיכוייו של תחום מחקר זה בעתיד.

פרופ' בן־שמאי מלמד בחוג לשפה וספרות ערבית באוניברסיטה העברית בירושלים, והוא ראש מכון בן־צבי.

■ מאמרם של גולדה אחיעזר ודן שפירא סוקר את הופעת ישובי הקראים במזרח אירופה והתפתחותם עד המאה ה"ז. המאמר חושף מקורות חדשים, מציג סתירות פנימיות במסורות הקראיות על בואם לליטא ולגליציה, ודן באפשרויות מוצאם של הקראים באזורים אלה. עוד סוקר המאמר את הישובים הקראיים העיקריים בוהלין ובגליציה ואת היצירה הרחבת־הספרותית של חכמי הקראים באזור.

גב' אחיעזר היא תלמידת מחקר בחוג להיסטוריה של עם ישראל באוניברסיטה העברית בירושלים, ועובדת מדעית במכון בן־צבי.

ד"ר שפירא מלמד במחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות באוניברסיטה הפתוחה.

■ מאירה פוליאק ואליעזר שלוסברג מביאים מהדורה מוערת ומבוארת לתרגום בערבית־יהודית של ספר עובדיה מאת יפת בן עלי הקראי, שחי בירושלים במחצית השנייה של המאה העשירית. לדעת המחברים מילא יפת בן עלי תפקיד מפתח בפרשנותה ובביסוסה של פרשנות המקרא הקראית, והשפיע בכך על התפתחות הפרשנות היהודית למקרא בכל ארצות האסלאם, ובמיוחד בספרד. במהדורתם מביאים המחברים את תרגומו של יפת לפסוקי הספר, בלוויית חילופי גירסאות מכתבי יד, ותרגום חזור.

ד"ר פוליאק מלמדת בחוג למקרא באוניברסיטת תל־אביב.

ד"ר שלוסברג הוא ראש החוג לערבית באוניברסיטת בראילן ברמת־גן.

■ אהרן ממזן דן בחלק השביעי של חיבורו של המדקדק הקראי אבו אלפרג' הרון בן אלפרג', מן הדמויות הבולטות בין קראי ירושלים במאה ה"א, "אלכתאב אלמשתמל" (הספר הכולל). בחלק השביעי של החיבור הזה מביא המדקדק הקראי רשימה אנגרמטית (משוּכָּלֶת) של שורשים עבריים מקראיים ושיכוליהם. לדעת מחבר המאמר, מטרת הרשימה

להדגים את חשיבותו ומשמעותו של סידרון של אותיות השורש: השורש משנה את משמעותו כאשר משכלים את אותיותיו.

פרופ' ממון מלמד בחוג ללשון עברית באוניברסיטה העברית בירושלים, והוא ראש המרכז לחקר מסורות קהילות ישראל באוניברסיטה העברית.

■ מאמרו של דניאל י' לסקר אינו עוסק בקראים ההיסטוריים אלא בדימויים של הקראים, ובגלגוליו של הכינוי "קראי" בפולמוסים שונים. מסתבר ש"האשמה" בקראות מופיעה כלפי אנוסים, שבתאים, רפורמים, קונסרבטיבים, חרדים ועוד. בסיום דבריו מציע המחבר הסבר לתופעה זו.

פרופ' לסקר הוא מופקד הקתדרה לערכי היהדות על-שם נורברט בלשנר ומלמד במחלקה למחשבת ישראל באוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

■ מאיר ששון דן בוועד המרכזי של ההסתדרות הציונית בטהראן ובפעילותו בשנים 1917-1931. הוועד היא הארגון המרכזי הראשון של יהודי פרס, ובתור שכזה עסק בענייני הקהילות היהודיות ברחבי פרס בתחומים שונים: הגנה על היהודים, עלייה, חינוך וקשר עם ההסתדרות הציונית העולמית. חשיבותו של הוועד אפוא אינה בהקשר תולדות הציונות בלבד, אלא גם בהקשר הרחב של הארגון הפנימי של הקהילה. מר ששון הוא תלמיד מחקר במכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית בירושלים.

■ מאמרו של שלמה מורג ז"ל עוסק בהשפעתה של העברית על אוצר המלים של לשונות היהודים, בעיקר במזרח. המאמר מדגים את הבסיס הספרותי והתרבותי של המלים העבריות המופיעות בלשונות היהודים בהקשר חדש, ולפעמים אף מפתיע. זהו מאמר מן העיזבון, שהוכן לדפוס בעזרת תלמידו פרופ' אהרן ממון.

פרופ' מורג המנוח, חתן פרס ישראל לחקר הלשון העברית, לימד בחוג ללשון עברית באוניברסיטה העברית בירושלים, והיה ראש מכון בן-צבי.

■ במדור "תגובה" מעלה חגי בן-שמאי הצעה בעקבות מאמרם של מאיר חבצלת ואורי מלמד בחוברת הקודמת של "פעמים".

■ במדור "עיונים וביקורת" כותב בעז שושן על ספרו של משה גיל, "במלכות ישמעאל בתקופת הגאונים".